

Morir de barra

Autor: Lluís Batlle i Rossell

Data de publicació: 19-12-2013

L'obra *Selected Letters of Christopher Columbus* de R.H. Major, editada a Londres al 1870, ens intenta demostrar que cap de les cartes d'En Colom no és original. A més a més, en una d'aquestes lletres En Lluís Batlle troba una expressió que no existeix en cap llengua llevat de la catalana.

Les biblioteques electròniques tenen molts exemplars interessants per aquells qui volem fer un tast de les aventures dels investigadors de l'Institut Nova Història. És així com vaig ensopegar amb un llibre interessant sobre les primeres cartes d'En Colom: *Selected Letters of Christopher Columbus, with other original documents, relating to his four voyages to the new world* (R. H. Major, etc., segona edició, 1870).

El llibre inclou diversos documents tant transcrits com traduïts a l'anglès, com els textos en castellà i en llatí de les cartes del seu primer viatge, i les analitza per les seves diferències. En tot moment, l'autor sembla estar en estat de xoc quan s'adona que hi ha tantes errades i incoherències.

Ja a la introducció, apareix la sorpresa d'un dels autors, G. S., quan, després de descriure la inscripció que hi ha a la tomba d'En Ferran Colom al paviment de la catedral de Sevilla, admet (p. lxxxii): "Al llarg de tota Espanya, no conec cap altra inscripció a la memòria d'En Colom. A Valladolid, on va morir, i on hi va haver el cos per uns quants anys, no n'hi ha cap que hagi pogut trobar, ni n'hi ha cap rastre a la Cartuja, vora Sevilla, on van traslladar després el seu cos, i on el seu germà va ser cremat". El llibre és previ a la construcció del monument a En Colom del moll de Barcelona.

A la introducció, ens ofereix la seva visió dels fets d'En Colom, amb alguns apunts interessants com una referència (p. liii) a un possible enllaç d'En Cristòfor Colom a Christofer Colyns, que apareix a *The History of England During the Middle Ages* (1825) vora 1488.

Una altra aportació interessant que ens fa l'autor és que creu que cap de les cartes conservades no pot ser fidel a l'original, i dedica força línies a donar suport a aquesta conclusió (p. cxv): "He confrontat amb cura els tres documents i el resultat és una conclusió certa que ni l'una ni l'altra no són una transcripció correcta de la carta original. Les bases per aquesta conclusió són que, mentre cap d'elles coincideix completament amb les altres, cadascuna exhibeix certs errors especials que, com demostraré, no podien haver estat a l'original".

La tesi exposada al llibre no s'allunya gaire de les teories genoveses, i alguns dels arguments que utilitza sonen especialment xocants a gent que conegui l'aproximació als textos pensant en En Colom català. Quan rellegim els documents originals amb la perspectiva de l'INH, fem raonaments completament diferents als qui no la consideren. Per exemple, al llibre trobem aquesta argumentació (p. cxvii): "La carta original en castellà d'En Colom va ser enviada al Tresorer Reial. Però, perquè una carta sigui enviada, ha de dur una adreça, i si En Colom va inserir en aquesta adreça el nom del Tresorer, ell, que sabia castellà tan bé, no hagués insultat aquell dignatari convertint-li el cognom de Sánchez en Sanxis, o el seu nom cristià de Gabriel en Raphael". Un insult molt greu, i tant.

I per acabar, el punt de vista dels anglesos ens fa una aportació especial: una possible expressió catalana s'hauria escolat al quart viatge d'En Colom. A la pàgina 200, mentre tradueix a l'anglès, es troba amb l'expressió: "De muchas maneras animalias se hubo, mas todas mueren de barra. Gallinas muy grandes y la pluma como lana vide hartas. Leones, ciervos, corzos otro tanto, y así aves". I ens acompanya la paraula barra de la nota següent: "aquesta és una malaltia no descrita a cap diccionari". De què podien morir els animals que havien agafat?

El Diccionari Català-Valencià-Balear, d'Alcover-Moll ens ho pot solucionar:

barra | 6. Gana de menjar (Ross., Ripoll, Empordà, Valls, Mall.); cast. *Apetito*. «Tenir barra» o «tenir bona barra» és esser molt menjador;—«tenir mala barra» és no tenir gana de menjar (Mall.). «Fa una temporada que he perdut sa barra, i tot lo que menj ho menj per força» (Manacor).

Una malaltia que no era única dels animals de les Índies, sinó més comuna del que es podia pensar l'autor anglès del llibre en qüestió. Sembla una nova catalanada, que R. H. Major no ha pogut interpretar per molts diccionaris de llengua castellana que ha consultat, i que ens dóna encara més suport a la catalanitat d'En Colom.

Lluís Batlle

3 de setembre del 2013